

**შემთხვევის ანალიზის მეთოდის ეფექტურობა
ინტელისუბრი ენის სწავლებაში**

შემთხვევის სწავლების მეთოდი სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლების სტრატეგიაა, რომელიც სტუდენტს კრიტიკულ აზროვნებასთან ერთად უვითარებს კომუნიკაციურ და ინტერპერსონალურ უნარებს.

შემთხვევის ანალიზი ბუნებით მულტიდისციპლინარული მეთოდია და „საშუალებას აძლევს სტუდენტს შეივსოს ის სიცარიელე, რომელიც არსებობს პრაქტიკასა და თეორიას შორის“ (დევის, ვილქოქი). შემთხვევებზე მუშაობისას სტუდენტს მოეთხოვება გამოიკვლიოს და შეაფასოს წყაროების მონაცემები და აიმაღლოს წიგნიერება. შემთხვევის ანალიზის მეთოდი ასევე ეფექტურია პროფესიული უნარების განსავითარებლად. ის მოითხოვს კარგ ორგანიზაციულ და დროის მენეჯმენტის უნარებს, ზრდის სტუდენტის როგორც ზეპირი, ასევე წერილი ურთიერთობის უნარებს და ასევე თანამშრობლობით და გუნდური მუშაობის უნარებს. შემთხვევის ანალიზი სტუდენტებს ასწავლის, თუ როგორ მოიქცნენ რეალურ სიტუაციებში და უვითარებს ისეთ მენეჯერულ უნარებს, როგორცაა: „შეხვედრების ჩატარება, მოლაპარაკების წარმართვა, ხელშეკრულების დადება, პრეზენტაციის გაკეთება და სხვა (დელი, 2002).

შემთხვევის შერჩევამდე პედაგოგმა უნდა დაისახოს მიზანი და ამოცანები. „უნდა ვიცოდეთ რისი გაკეთება გვსურს, რა ფაქტები, პრინციპები და თვალსაზრისი უნდა შევასწავლოთ სტუდენტს“ (ჰერიდი, 1998). ყველაზე საინტერესო ის შემთხვევებია, რომლებიც ერთი და იგივე სიტუაციის რამდენიმე შეფასების საშუალებას იძლევა, მივყავართ სწორ და დამაჯერებელ გადაწყვეტილებამდე და ქმედებამდე“ (ანჯელო, ბოერერი).

რა არის შემთხვევა? შემთხვევა არის მოთხრობა, სიტუაცია, მონაცემთა ნაკრები ან განცხადებები, რომლებშიც მოცემულია გადასაწყვეტი ან პროგნოზირებული საკითხები, სიტუაციები, ან კითხვები ... ინფორმაცია უნდა იყოს იმდენად მდიდარი, რომ სიტუაცია დამაჯერებლად უღერდეს, მაგრამ ისე სრული არა, რომ ვერ შევძლოთ დისკუსიის ან კვლევის წარ-

მართვა. შემთხვევა უნდა იყოს მოკლე, თუმცა ის შეიძლება იყოს გრძელი, თუ ის პროექტს ეხება. „კარგი შემთხვევა ფოკუსირდება მხოლოდ ერთ საკითხზე ან პრობლემაზე. ... ამოარჩიეთ ისეთი შემთხვევა, რომელიც სასწავლო კურსის ამოცანებს ესადაგება და რომელიც საშუალებას მისცემს სტუდენტებს გამოიყენონ ცოდნა.

„წინასწარ შეარჩიე შემთხვევა, მოამზადე კითხვები და მონიშნე, თუ სად შეიძლება შენი სტუდენტები წააწყდნენ პრობლემას“ (Carnegie Mellon). კითხვები ისე უნდა შეარჩიო, რომ „ააღაპარაკო“ შენი სტუდენტი. მაგრამ არსებობს დროის საშიშროება. რამდენ ხანს უნდა მიმდინარეობდეს ანალიზი (დებატი)? პედაგოგმა უნდა გაითვალისწინოს ყველა შესაძლო პრობლემა, თუ საჭიროა დაყოს შემთხვევა სეგმენტებად და გამოყოს პრობლემა სიძნელისა და საჭიროების მიხედვით (გარვინი, 2004). შეიძლება სტუდენტისათვის უცნობი იყოს შემთხვევის ანალიზის მეთოდი ან ეჭვი ეპარებოდეს ჯგუფური მუშაობის წარმატებაში. მათ ზუსტად უნდა იცოდნენ, თუ რას ელიან მათგან იმისათვის, რომ წარმატებულები იყვნენ. მარცხის თავიდან ასაცილებლად, საჭიროა პედაგოგმა: 1. დაიწყოს მარტივი შემთხვევით, 2. წინასწარ განსაზღვროს მიზანი და ამოცანები, 3. თუ შემთხვევა გუნდში სამუშაოა, გააცნოს სტუდენტებს მასალა წარმატების მისაღწევად, 4. შეახვედროს გუნდის წევრები ერთმანეთს, 5. ჩამოაყალიბოს დისკუსიის პრინციპები სტუდენტებთან ერთად, 6. გააცნოს შემთხვევა სტუდენტებს და დაადგინონ ფაქტები, 7. დაარწმუნოს სტუდენტები, რომ „არეულობა“ ნორმალურია ამ ტიპის დავალების შესრულებისას, 8. დაარწმუნდეს, რომ ნამდვილად აძლევს სტუდენტებს შესაძლებლობას გამოავლინონ რეაქციები და უკუგება (პიატი, 2006). თუ შემთხვევის ანალიზის დასასრულებლად სპეციალური უნარები ან ცოდნაა საჭირო, გადახედე პრობლემას ერთხელ კიდევ კლასთან ერთად. ამასთან აუცილებელია ხელთ გქონდეს დამატებითი საკითხავი მასალა. დასაწყისში დრო დაუთმეთ ტერმინოლოგიას, გააცანით ის წინასწარ სტუდენტებს (დელი, 2002). იმისათვის, რომ შემთხვევის ანალიზის მეთოდი წარმატებით გამოიყენოს პედაგოგმა, ის კარგად უნდა იცნობდეს თავის სტუდენტებს. „დაუკავშირე მასალა მოქმედ პირებს. ვინ არის ბიზნესმენი? ვინ მუშაობდა დიდ კომპანიაში? შეაფასე სტუდენტებმა ბარათები, სადაც მოცემულია მათი გამოცდილება, ცოდნა და ინტერესები? „გა-

დაათვალიერეთ ეს ბარათები წინასწარ, მოინიშნეთ 4-5 სტუდენტი, რომლებიც დისკუსიაში აქტიურად ჩაერთვებიან (Garvin, 2004). ასევე, აუცილებელია სტუდენტები ერთმანეთს ენდობოდნენ. თუ ისინი თავს უსაფრთხოდ ვერ იგრძნობენ, ვერ შეძლებენ თავიანთი შესაძლებლობების სრულად გამოქვეყნებას. აუცილებელია დადებითი ატმოსფეროს შექმნა კლასში. ამისათვის საჭიროა წესების შემუშავება. ხაზი უნდა გავესვათ, რომ ეს არის ჯგუფური პროექტი და არავის გააკრიტიკებენ მეტად გულუბრყვილო კითხვის დასმის შემთხვევაშიც კი. ამასთან, ყველა სტუდენტი აქტიურად უნდა იყოს ჩართული ანალიზის პროცესში.

ც. როლანდ ქრისტენსენმა აღნიშნა, რომ შემთხვევის ანალიზის დისკუსიის მსვლელობისას, სტუდენტმა უნდა გაიაროს სულ მცირე სამი ეტაპი: „**პირველ ეტაპზე** ისინი ავლენენ პრობლემას მნიშვნელოვანი ფაქტების დალაგების, ლოგიკური დასკვნებისა და მათი სხვა სტუდენტებისა და პედაგოგის წინაშე წარდგენით. სტუდენტები განიხილავენ სხვის პრობლემას, ისინი კომენტატორის-დამკვირვებლის როლს თამაშობენ. **მეორე ეტაპზე** სტუდენტები როლებს თამაშობენ უკვე კონკრეტულ შემთხვევაში, რომელიც მოითხოვს მათგან კონკრეტულ ქმედებას პერსონაჟის თვალსაზრისიდან გამომდინარე, მხედველობაში ღებულობს რა მის ინტერესებს და ცოდნას. საბოლოოდ, **მესამე ეტაპზე**, სტუდენტები მთლიანად ერთვებიან დისკუსიაში, მოცემული თემები უკვე არა აბსტრაქტული იდეებია, არამედ გამომდინარეობს რეალური სიტუაციებიდან“ (Stanford University).

შემთხვევის ანალიზის ირგვლივ გამართული დისკუსია მოიცავს ექვს საფეხურს: 1. **მიეცი** სტუდენტს საკმარის დრო წაიკითხოს და იფიქროს შემთხვევის შესახებ. თუ შემთხვევა გრძელდება, მაშინ მიეცი ის საშინაო დავალებად კითხვებთან ერთად განსახილველად. 2. **გააცანი** შემთხვევა მოკლედ და ასევე მიეცი დირექტივები, აუხსენი თუ რა უნდა გააკეთონ, და როგორ. გააცანი საფეხურები, რომელთაც ისინი გამოიყენებენ შემთხვევის ანალიზის დროს. თუ გინდა, რომ სტუდენტმა ყურადღება გაამახვილოს გარკვეულ ინფორმაციაზე, მიუთითეთ. 3. **ჯგუფების შექმნა** და მათი მონიტორინგი (იმის დასადასტურებლად, რომ ყველა ჩართულია დისკუსიაში). 4. **ყველა ჯგუფი** ვალდებულია წარმოადგინოს მათი გადაწყვეტილება. 5. **დაუსვი კითხვები** უფრო მეტი სიზუსტისათვის და გადადი

დისკუსიის შემდეგ საფეხურზე. 6. **გააერთიანე წამოჭრილი საკითხები** (ქერიქი მელონი - Carnegie Mellon).

საკლასო ოთახის მოწყობა კარგია, თუ დისკუსიის დროს შევცვლით საკლასო ოთახში მერხების განლაგებას. კარგია, მერხების ნალისებურად დაწყობა. ამ დროს ყველა სტუდენტი ერთმანეთს ხედავს და პედაგოგს არ უწევს სულ ცენტრში ყოფნა (ჰერიდი, 2001). გამოიყენეთ დაფა. ჩამოწერეთ კომენტარები, დახატეთ წრეები და ისრები. ეს საუკეთესო საშუალებაა დისკუსიის ფრაგმენტების ერთმანეთთან დასაკავშირებლად. (ქერვინი, 2004).

დიდი მნიშვნელობა აქვს პირველ კითხვას. მასზე ბევრია დამოკიდებული. დასვით ღია კითხვა. თუ თქვენ დასვამთ სულელურ, დამაინტრიგებელ კითხვას, მაშინ არავინ გიპასუხებთ. ამიტომ, საჭიროა და ამასთანავე აუცილებელია მოსმენა და კითხვების სიფრთხილით დასმა. პროფესორი დავიდ გარვინი გეტავაზობს მოსმენის ოთხ საფეხურს:

„**პირველი**, ვუსმენ იმისათვის, რომ გავიგო შინაარსი. ვუსმენ რა ითქვა და რა მეთოდი უნდა გამოვიყენო ანალიზისთვის, რომელიც ასე საჭიროა.

მეორე, ვუსმენ, თუ როგორ ითქვა ყველაფერი ეს. ყოველთვის არსებობს ემოციური შიდა ღინებები. ხანდახან ხმა არ ისმის მკაფიოდ, ის ზოგჯერ ძლიერია, ზოგჯერ კი აკლია სიცოცხლე. ხანდახან დებატების დროს უზარმაზარი დინამიზმი იგრძნობა. ასე რომ, ჩვენ ვუსმენთ ჩვენი ემოციების სამართავად.

მესამე, ვუსმენ იმას, რაც დარჩა სათქმელი. მაგალითად, ავიღოთ შემთხვევა, რომლის შედეგიც ეთიკასთან არის დაკავშირებული. სტუდენტები თავს ხშირად უხერხულად გრძნობენ ეთიკური საკითხების წამოწვევისას.

მეოთხე, ვუსმენ, რადგან როცა ვიდაცა სვამს კითხვას და მეორე პასუხობს, რომელიც არ შეესაბამება სწორ პასუხს, თავს იჩენს შეუსაბამობა და ადგილი აქვს გაუგებრობას. ანუ, ის ან ვერ ჩაწვდდა ნათქვამის არსს, ან არ ეთანხმება ამ მოსაზრებას, ან სრულად ვერ გაიგო ნათქვამი. იმისათვის, რომ ჩაება დებატის მსვლელობაში, მისი ყველა მონაწილე ერთი და იგივე ტალღაზე უნდა იყოს. (to be on the same wavelength”.

დისკუსიის ტექნიკა: 1. **ცოტა ხნით გვერდზე გადადე პრობლემის გადაწყვეტის ნაწილი**. ჯერ კითხვების საშუალებით დაადგინე ფაქტები, შემდეგ გადადი ანალიზზე და ბოლოს შეფასებაზე. განსჯასა და რეკომენდაციებზე (შვარცი,

Research Associate, for the Learning & Teaching Office, <http://ryerson.ca/lt> 5 2. **შეიცვალე თვალსაზრისი.** მას შემდეგ, რაც გავეცანით X - ის თვალსაზრისს, საინტერესოა Y - ის პოზიცია. რა დინამიკა არსებობს ამ ორ პოზიციას შორის? 3. **შეიცვალე აზრები.** თუ პასუხი მოცემულ კითხვაზე, შემდეგია: „ეს მისთვის ცუდი სიტუაციაა“, დიომოწმე სხვა. **Y-მა თქვა, რომ...** რას ვარაუდობს? ან მოუძებნე მის ასეთ პასუხს უფრო კონკრეტული ახსნა. რატომ ფიქრობს ის ასე?

4. **მოიკითხე ამ პოზიციის როგორც დადებითი, ასევე უარყოფითი მხარეები.** 5. **შეცვალე დრო** - არა მხოლოდ - **რა მოხდა შემდეგ?** არამედ - **როგორ შეიძლება ეს სიტუაცია იყოს განსხვავებული?** როგორ შეიძებოდა კონფლიქტის თავიდან აცილება და საუბრის ნორმალური, დადებითი მიმართულებით წაყვანა? გვიანია მისი მოგვარება? რა არის საჭირო წარმატებული და პროდუქტული დისკუსიისთვის? 6. **შეცვალე კონტექსტი.** გავიგოთ რას ფიქრობს X სიტუაციის შესახებ, მაგრამ როგორ უყურებს მას Y? ვთქვათ შევიტყვეთ რა მოხდა სადღაც. როგორ წარმართებოდა ეს მოვლენა თქვენს ქვეყანაში? რეგიონში? ქალაქში? როგორ გადაწყვეტდა /პიროვნების სახელი, ორგანიზაცია/ ამ პრობლემას? 7. **თანმდგევი კითხვები.** რას გულისხმობთ --? ან ხომ არ დააზუსტებდით, რაც თქვით? (ასეთი კითხვები სტუდენტს აძლევს შესაძლებლობას დაფიქრდეს, იმსჯელოს და გამოთქვას თავისი აზრი). 8. **ყურადღება გაამახვილე განსხვავებაზე დისკუსიის მსვლელობისას;** მაგალითად: სარა, რაც სემმა თქვა საინტერესოა, ვნახოთ რაშია განსხვავება (Indiana University).

დიდ სიძნელეს წარმოადგენს დისკუსიის დროს სტუდენტთა ყურადღების გადართვა ერთი საკითხიდან მეორეზე. მაგრამ, თუ პედაგოგი შეიმუშავებს სიგნალთა სისტემას და საზრიანად გამოიყენებს მას, მაშინ სტუდენტები ადვილად გაართმევენ თავს სიძნელეებს. ერთ-ერთი გზა სიგნალის მიცემისა საკლასო ოთახის სივრცის გონივრულად გამოყენებაა. იმ პერიოდში, როცა სტუდენტები ჩართულნი არიან საუბარში, გადქეი გვედზე, ხოლო როცა გინდა სტუდენტთა ყურადღების მიპყრობა, დაიკავე ოთახის ცენტრალური ნაწილი. საბოლოოდ, შეაჯამე საუბრის თითოეული სეგმენტი (ნაწილი). ეს დაგეხმარებათ შეცვალოთ თემა და გადახვიდეთ მეორე ნაწილზე. საბოლოო ჯამში გაკვეთილის დასასრულს საშუალება გექნებათ თავი მოუყაროთ ყველაფერს (გარვინი, 2004).

გარდა დისკუსიისა და ჯგუფური მუშაობისა არსებობს მთელი რიგი ტექნიკური საშუალებები (აქტივობები), რომლებიც ხელს შეუწყობენ შემთხვევის ანალიზის მეთოდის წარმატებით გამოყენებას. ესენია: 1. **როლების გათამაშება - Role-play.** პედაგოგმა უნდა გაითვალისწინოს სტუდენტთა ბექგრაუნდი და შეარჩიოს ისეთი სტუდენტი ამ როლის სათამაშოდ, რომელიც ზუსტად ან ნაწილობრივ შეეფერება როლს, ან ადრე აქვს ასეთ აქტივობაში მიღებული მონაწილეობა, რადგან თავისი თამაშით, მან სიცოცხლე უნდა შესძინოს დისკუსიას. 2. **ხმის მიცემა - Take a vote.** ეს აქტივობა სტუდენტისაგან მოითხოვს პუბლიკის წინაშე დაიცვას თავისი პოზიცია, იკამათოს. მთავარია, ამ დროს ვის მხარეზე დგას კლასი. თუ უმრავლესობა დგას ერთ მხარეზე, მაშინ პედაგოგმა ისე უნდა წარმართოს მუშაობა, რომ უმცირესობამ თავი დაჩაგრულად არ იგრძნოს და გააგრძელოს დებატები **საკუთარი შემთხვევის შექმნა სტუდენტების მიერ - Have students write their own case studies** – ამისათვის, მათ უნდა მოიძიონ ფაქტები, საკითხი შეისწავლონ ყველა კუთხით და მიიღონ აქტიური მონაწილეობა შემთხვევის შექმნის პროცესში (University of Calgary). 4. **შემთხვევის ნაწილებად დაყოფა - Divide the case into parts.** გაყავით სტუდენტები ჯგუფებად და თითოეულ ჯგუფს მიეცით დავალება. შეახსენეთ სტუდენტებს, რომ ისინი არ ფლობენ სრულ ინფორმაციას პრობლემის გადასაჭრელად, მაგრამ მათ შეუძლიათ რეკომენდაციების მიცემა და წინასწარი გადაწყვეტილების მიღება, რომელსაც ის მიიღებდა რეალურ სიტუაციაში (დელი, 2002). 5. **განცხადების დაფა - Message boards.** სთხოვე სტუდენტებს გააგრძელონ დისკუსია და განათავსონ ის განცხადების დაფაზე, კლასის ბლოგზე, ან Twitter-ზე. ეს მათ საშუალებას მისცემს ერთხელ კიდევ დაფიქრდნენ და თვალის აღებონ შემთხვევის განხილვას დროის გარკვეულ პერიოდში (პიატი, 2006).

ყოველთვის, როცა კლასში იყენებთ შემთხვევის ანალიზის მეთოდს, არ დაივიწყოთ შეაფასო ის, რაც სტუდენტებმა ისწავლეს მისი გამოყენებისას, ერთდროულად რამდენიმე ტექნიკას ნუ გამოიყენებთ (გარვინი, 2004). ძნელია შემთხვევის ანალიზის მეთოდის გამოყენებისას მაშინვე მიადწიო წარმატებას ან პირიქით აღნიშნო, რომ მისი გამოყენება წარუმატებელია. მუშაობის პერიოდში პედაგოგი უნდა დააკვირდეს სტუდენტ-

ტებს, აინტერესებთ თუ არა საკითხი, აქტიურები არიან დისკუსიის დროს თუ არა, იყენებენ თუ არა კლასში განხილულ საკითხებს რეალურ სიტუაციებში (გარვინი, 2004). შემთხვევის ანალიზი დაეხმარება პედაგოგს თვალი ადევნოს სტუდენტის წარმატებას, მის წინსვლას. სტუდენტს დაეაღებად შეიძლება მიეცეს ჩამოაყალიბონ კითხვები, დააფიქსირონ თავიანთი პოზიცია საკითხის ირგვლივ. მოკლედ, შეადგინონ დოკუმენტი, კონცეფცია და სხვა (University of Calgary).

გამოყენებული ლიტერატურა:

<http://www.ryerson.ca/content/dam/lt/resources/handouts/CaseMethodBestPractices.pdf>

www.gcu.ac.uk/student/coursework/academicwriting

Gulnara Janova

THE EFFECTIVENESS OF CASE STUDY METHODS IN TEACHING ENGLISH

Summary

The article deals with the Case Study method that is a powerful student-centered teaching strategy that can impart students with critical thinking, communication, and interpersonal skills. Case studies are, multidisciplinary, and “allow the application of theoretical concepts...bridging the gap between theory and practice” Working on cases requires students to research and evaluate multiple sources of data, fostering information literacy.

Case method is also effective at developing real world, professional skills. Working on case studies requires good organizational and time management skills. Case method increases student proficiency with written and oral communication, as well as collaboration and teamwork. “Case studies force students into real-life situations,” training them in managerial skills such as “holding a meeting, negotiating a contract, giving a presentation, etc”.